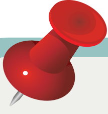
Sahabe Dönemi'nde fetva verenler, Hz. Peygamber'in eğitiminden geçmiş, Arap kültür ve edebiyatını çok iyi bilen ve ayetlerin nüzul, hadislerin vürud sebeplerine vâkıf kişiler idi. Bu sebeplerden dolayı delillere ulaşma, elde edilen delilleri sahih bir şekilde anlama ve doğru bir hükme ulaşma hususunda daha sonraki nesillere örneklik teşkil etmişlerdir.

Sahabe arasında fetva verme hususunda ihtisaslaşma söz konusuydu. Hz. Ömer bir konuşmasında: "Kim Kur'an hakkında soru sormak istiyorsa Ubey b. Kâ'b'a sorsun, miras konularında soru sormak isteyenler Zeyd b. Sabit'e sorsun. Fıkıh meselelerini sormak isteyenler Muaz b. Cebel'e gitsinler. Malî konularda sorusu olanlar bana sorsunlar. Çünkü Allah bana hazineyi teslim etti ve adaletli bir şekilde taksim etmemi emretti."[10] demiştir.

NOT ALALIM

Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer dönemlerinde sahabe ile istişare ederek hüküm vermeye şûra içtihadı denilirdi.

Bu devirde, farklı bölgelerde yaşama, farklı bilgi, kabiliyet ve düşünceye sahip olma gibi etkenler sebebiyle fıkhî konularda yorum farklılıkları ortaya çıkmaya başlamıştır. Nazarî fıkıh (henüz vuku bulmamış fakat ileride ortaya çıkması muhtemel konular) ile meşgul olunmamış, sadece meydana gelmiş olayların hükümleri araştırılmıştır.

YORUMLAYALIM

"Ey Muhammed! Sana kendilerine neyin helal kılındığını sorarlar, deki: Size temiz olanlar helal kılındı."

(Maide suresi, 4. ayet.)

3.2. Tabiin Dönemi'nde İçtihat

Bu dönem, hicri 40 yılında başlar (Emevi Devleti'nin kuruluşu), hicri 132 yılına kadar devam eder. İslam ülkesinin sınırları batıda Atlas Okyanusu, doğuda Çin kıyıları ve Afganistan, kuzeyde kısmen Küçük Asya ve İspanya'ya kadar genişlemiştir. Hz. Osman'ın şehit edilmesi ile başlayan anlaşmazlıklar Ehl-i sünnet, Şia ve Haricî fırkalarının doğmasına sebep olmuştur. Bu dönemde çıkan bölünmeler, siyasî olaylar ve isyanlar teşri' faaliyetini etkilemiştir. Yine bu dönemde henüz vuku bulmamış meseleler hakkında da hükümler verilmiş ve böylece nazarî fıkıh gelişmiştir. Yeni milletlerin İslam ülke sınırlarına dahil olmasıyla birlikte yeni meseleler ortaya çıkmış ve bu nedenle de fıkhî yorumlar ve yorum farklılıkları artmıştır.

Bu dönemde:

- Belirli merkez ve şehirlerde fıkıh bilgisi ile öne çıkan ve öğrenci yetiştirerek daha sonraki asırlarda fıkhın gelişerek devam etmesini sağlayan müçtehitler yetişmiştir. Medine'de Said b. el-Müseyyeb, Urve b. ez-Zübeyr; Mekke'de Atâ b. Ebî Rebah, Mücâhid, İkrime; Basra'da Hasanü'l-Basrî, Muhammed b. Sîrîn;

10 İbn Kayyım, İ'lâmu'l-muvakkıîn, I, 17